

FEDERAAL PLAN INZAKE DUURZAME ONTWIKKELING

FRDO bereidt advies voor over voorontwerp

De Belgische federale regering zal voortaan om de vier jaar een federaal plan inzake duurzame ontwikkeling vaststellen. Het eerste plan komt er vermoedelijk in juni 2000. Over het voorontwerp van dat eerste plan bereidt de FRDO momenteel een advies voor.

De wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling bepaalt dat België om de vier jaar een federaal plan inzake duurzame ontwikkeling zal opmaken. De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) bereidt het plan voor, met medewerking van het Federaal Planbureau. De commissie bestaat uit (top)ambtenaren die elk een lid van de federale regering vertegenwoordigen. Ook het Planbureau en elke gewest- en gemeenschapsregering hebben een vertegenwoordiger. Op 11 januari 2000 presenteerde de ICDO haar *Voorontwerp van federaal plan inzake duurzame ontwikkeling 2000-2003*.

Het voorontwerpplan steunt onder meer op het *Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling*. Ook dat rapport is een beleidsinstrument dat door de wet van 1997 op de duurzame ontwikkeling werd ingevoerd. Het eerste federaal rapport - met als titel: *Op weg naar duurzame ontwikkeling?* - verscheen eind augustus 1999. Het rapport wordt om de twee

jaar opgemaakt door de Task Force Duurzame Ontwikkeling, een multidisciplinair team binnen het Planbureau. Het rapport beschrijft, analyseert en evalueert de bestaande toestand en het gevoerde beleid inzake duurzame ontwikkeling. Het moet ook de verwachtingen voor de toekomst beschrijven bij ongewijzigd beleid en volgens een aantal alternatieve scenario's. Onder meer op basis van het rapport moet het plan beleidsconclusies formuleren en maatregelen vastleggen om in België duurzame ontwikkeling te realiseren.

Ruime raadpleging
De ICDO stuurt haar voorontwerpplan naar alle federale parlementsleden, de gewest- en gemeenschapsregeringen en de FRDO. De Raad moet binnen de negentig dagen zijn advies over het voorontwerp uitbrengen. Onmiddellijk na de bekendmaking van het voorontwerpplan zijn de diverse werkgroepen van de FRDO met de voorbereiding van dit belangrijke advies begonnen. De algemene vergadering van de Raad zal er uiteindelijk op 4 april over beslissen. Tussen 1 februari en 31 maart wordt ook de bevolking over het voorontwerp geraadpleegd. De ICDO haalt daarvoor twee motieven aan. Ten eerste is een ruime raadpleging belangrijk omdat er over onze economische, sociale en ecologische toekomst veel wetenschappelijke onzekerheid bestaat. Sommige wetenschappers wijzen op de gevaren van de huidige ontwik-

Het *Voorontwerp van Federaal Plan inzake Duurzame Ontwikkeling 2000-2003* is een document van de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO). Het voorontwerpplan telt 100 bladzijden (zonder de inhoudstafel en het woord vooraf). Het ligt ter inzage in elk gemeentehuis en in elke openbare bibliotheek. Het is als PDF-bestand (Adobe Acrobat Portable Document Format) te vinden op het internet (<http://www.icdo.fgov.be>). Een papieren versie is gratis te verkrijgen bij de Federale Voorlichtingsdienst (Postbus 3000, 1040 Brussel 4).

Wie wil reageren op het voorontwerpplan, vindt een formulier op de website van de ICDO of kan zelf een document opstellen. Alle reacties moeten wel naam en adres vermelden en ten laatste op 31 maart 2000 bij de ICDO aankomen:
Raadpleging voorontwerp Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling;
postadres: Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel;
e-mail: plan@icdo.fgov.be;
fax: 02 507 74 86.

De staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, Olivier Deleuze, liet in het kader van de raadpleging ook een website uitwerken. Van 5 februari tot 31 maart zal www.Billy-Globe.org elke week een tipje van de sluier rond duurzame ontwikkeling oplichten.

kelingen, terwijl anderen ervan overtuigd zijn dat de problemen tijdig zullen worden opgelost. Daarom moet iedereen de kans krijgen haar of zijn stem te laten horen over hoe we met deze risico's willen omgaan. Ten tweede moet een ruime raadpleging plaatsvinden omdat de maatregelen uit het plan gedragsaanpassingen zullen vereisen. Daarom kan de bevolking het best over de voorstellen worden geconsulteerd. Als de burger zo participeert, vergroot immers de kans dat hij later als consument, werknemer, ondernemer... zal meewerken om duurzame ontwikkeling in de praktijk te brengen. Alle gemeentehuizen en alle openbare bibliotheken krijgen een exemplaar van het voorontwerpplan. Iedereen kan het document daar inkijken. Het is ook te vinden op de website van de ICDO en het kan via Postbus 3000 worden aangevraagd. De raadpleging van de bevolking wordt in het Belgisch Staatsblad en in enkele kranten aangekondigd. Organisaties die een informatieactiviteit over het voorontwerpplan organiseren, komen onder bepaalde voorwaarden voor een overheidstoelage in aanmerking. Na afloop van de raadpleging heeft de ICDO zestig dagen om de opmerkingen van de bevol-

king, het advies van de FRDO en de eventuele reacties van het parlement en de deelstaatregeringen te verwerken. Concreet betekent dit dat de ICDO in april en mei een aangepast *ontwerp* van plan zal opstellen. Daarna zal de federale regering, wellicht in juni, het eerste federaal plan inzake duurzame ontwikkeling vaststellen.

Federaal beleid
De ICDO heeft een keuze gemaakt uit de thema's in verband met duurzame ontwikkeling waarvoor in België de federale overheid bevoegd is. Voor elk terrein worden eerst de problemen geschetst. Daarna wordt een (aanzet tot) actieplan met doelstellingen en maatregelen geformuleerd. Het document vermeldt ook welke instellingen bij de uitvoering betrokken zijn en het wijst op indicatoren die moeten toelaten om de ontwikkeling te volgen. Voortdurend beklemtoont het voorontwerpplan dat de economische, sociale en ecologische aspecten van problemen op een geïntegreerde manier moeten worden aangepakt. Verder besteedt het de nodige aandacht aan de internationale context en wijst het geregeld op de noodzakelijke samenwerking met de

gewesten en gemeenschappen. De volgende beleidsterreinen komen in het voorontwerpplan aan bod: wijziging van consumptie- en productiepatronen (met aandacht voor informatie, opvoeding en sensibilisering van het publiek; duurzaam product-beleid; verbruik van de overheids-administraties), armoedebestrijding en aanpak van overmatige schuldenlast, de band tussen menselijke gezondheid en leefmilieu, landbouw, zeemilieu, biologische diversiteit, energie, vervoer en atmosfeerbescherming. Naast deze *thema's* behandelt het voorontwerpplan ook *instrumenten* die voor de uitvoering van het plan belangrijk zijn: internationaal beleid (diverse internationale overeenkomsten, internationale handel,

ontwikkelingssamenwerking), wetenschapsbeleid, fiscaal beleid en ten slotte de nationale rekeningen en indicatoren voor duurzame ontwikkeling.

Duurzamer gedrag
De grote maatschappelijke groepen hebben een belangrijke rol te spelen in een beleid voor duurzame ontwikkeling. Een aantal van die groepen nemen in België deel aan de besluitvorming via adviesraden. In de FRDO zijn bijvoorbeeld milieu-organisaties, organisaties voor ontwikkelingssamenwerking, verbruikers-, werknemers- en werkgeversorganisaties, energieproducenten en de wetenschappelijke wereld vertegenwoordigd. Het voorontwerpplan besteedt aandacht aan de adviesraden en gaat

De bevolking moet worden geraadpleegd omdat de maatregelen uit het plan gedragsaanpassingen zullen vereisen.

daarnaast in op drie groepen: vrouwen, jongeren en kinderen, migranten en vluchtelingen. Het beleid inzake duurzame ontwikkeling is zowat allesomvattend. Een document van beperkte omvang kan onmogelijk een volledige inventaris bieden. Het plan inzake duurzame ontwikkeling kan slechts een kader zijn dat gaandeweg concreter moet worden gemaakt. Het is belangrijk dat het plan een dynamiek en een leerproces op gang

brengt. Daarom besluit de ICDO het voorontwerpplan met tien "richtsnoeren". Als de overheid en de burgers deze voorschriften gaan toepassen in hun dagelijks gedrag, zal België daarmee een stap in de richting van duurzame ontwikkeling zetten.

Nu krijgen de burgers nog tot eind maart het woord over het voorontwerpplan. Daarna zal de ICDO haar document aanpassen en omvormen tot een ontwerpplan. Ten slotte zal de minister-raad een politiek bindend plan aannemen. Daarna zal het van de praktijk van iedereen afhangen of België duurzamer wordt.

Over het advies dat de FRDO begin april over het voorontwerpplan zal uitbrengen, vindt u zeker meer in *FRDO-Info* nummer 4. ■

INTERVIEW NADINE GOUZÉE

Innoverend rapport over duurzame ontwikkeling in België

Volgens de wet van 5 mei 1997 over duurzame ontwikkeling moet het Federaal Planbureau om de twee jaar een federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling opstellen. Het rapport wordt gerealiseerd door de Task Force Duurzame Ontwikkeling, een multidisciplinair team binnen het Planbureau. Het eerste federaal rapport - met als titel Op weg naar duurzame ontwikkeling? - verscheen eind augustus 1999. Onder meer de volgende kernthema's komen erin aan bod: bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, bescherming van de atmosfeer, bescherming van het mariene milieu en verandering van consumptiepatronen. FRDO-Info sprak over het rapport met Nadine Gouzée, de coördinatrice van de Task Force.

Wat kan een dergelijk rapport de lezer bijbrengen?

Voor wie geïnteresseerd is in duurzame ontwikkeling vanuit Belgisch oogpunt, kan dit rapport een belangrijke tijdswinst betekenen. In een enkel document zijn een overzicht van de geschiedenis, van de concepten, van de internationale en Europese instellingen en van de complexe institutionele structuur van ons land gebundeld. Het bevat ook een zeer gedetailleerde stand van zaken van de beleidslijnen, de raadpleging van grote maatschappelijke groepen en de toekomstperspectieven inzake duurzame ontwikkeling. Doorheen de hele analyse zetten indicatoren aan tot nadenken. In dit werk hebben wij ook voortdurend gezocht naar het (zo vaak verwaarloosde) verband tussen de economische en

ecologische aspecten van duurzame ontwikkeling en de sociale aspecten ervan. Dit is beslist een van de bijzondere eigenschappen van dit rapport.

Wat zijn de andere originele bijdragen?

Er is heel wat werk verricht om het concept van duurzame ontwikkeling zelf toe te lichten. Dit concept wordt nog dikwijls als vaag of onduidelijk bestempeld, met name omdat het vaak voor elke medespeler of elke wetenschapper een andere betekenis heeft, wat tot misverstanden leidt. Door een multidisciplinair werk zoals de opstelling van dit rapport, wordt elke auteur zich beter bewust van zijn grenzen omdat hij voortdurend wordt geconfronteerd met andere benaderingen dan de zijne. Onze ploeg werd op die manier op de proef gesteld. De

uitwisselingen tussen de verschillende aanwezige disciplines - economie, recht, sociologie, biologie, agronomie, toegepaste wetenschappen, politologie...- waren soms moeilijk. Maar uiteindelijk hebben de overwonnen moeilijkheden ons verrijkt. Ze hebben ervoor gezorgd dat het taalgebruik van elk van ons eenvoudiger en geleidelijk samenhangender is geworden via de samen opgebouwde methodologie. Zo zijn wij tijdens dit werk persoonlijk veranderd in de richting van meer tolerantie en meer nauwkeurigheid, en de combinatie van beide zorgt ervoor dat we elkaar beter begrijpen. Zo is dit rapport leesbaar geworden voor alle actoren van de burgermaatschappij, en tegelijk is het van een goed wetenschappelijk niveau. Het draagt een steentje bij tot de democratie door aan de burgers en hun organisaties instrumenten aan te reiken om de zo complexe wereld die hen omringt beter te vatten.

Wat is de hoofdconclusie van het werk?

Dat de gedachte van duurzame ontwikkeling kan en moet bijdragen tot de noodzakelijke verrijking van de politieke perspectieven. Dit project, uitgewerkt op het kruispunt van verschillende politieke gevoelig-

heden, kan iedereen (opnieuw) warm maken voor het debat over de ideeën, door de mensen hoop te geven op verbetering op lange termijn. Zij die de moeilijkste periodes van onze geschiedenis hebben mee-gemaakt, weten dat de hoop niet afhangt van de toestand waarin de wereld verkeert, maar wel van de geestesgesteldheid van zij die werken aan de toekomst van de wereld. De wereldtoestand kan aanzienlijk worden verbeterd indien een goed beleid wordt gevoerd en bijgestuurd op basis van de ervaringen uit het verleden. Wij zijn ons goed bewust van de berg moeilijkheden die moet worden overwonnen. Maar wij menen dat een nauwgezet werk over de concepten, de zienswijzen, de indicatoren en de kennis van de reeds beproefde beleidsvormen een noodzakelijke voorwaarde is om het risico van politieke fouten te beperken wanneer het erop aankomt stappen voorwaarts te zetten. Het rapport wil ook de aandacht vestigen op de mogelijkheden om "niet-houdbare" tendensen om te buigen. De laatste zin van het rapport luidt trouwens: "de toepassing van duurzame ontwikkeling kan ... voor de Belgische burgers nieuwe redenen creëren voor solidariteit ten aanzien van verantwoordelijkheden en

gemeenschappelijke finale doelstellingen voor alle bewoners van de planeet". De ontwikkelingsactie is duurzamer indien ze globaal wordt uitgedacht voor ze lokaal wordt toegepast. Het uitwerken van een goede strategie kost meer tijd en inspanningen dan de eigenlijke

beslissing. Indien dit rapport enigszins kan bijdragen tot dit proces in België, dan zal dit vooral de verdienste zijn van de auteurs van de wet van 5 mei 1997, die dit wettelijke kader hebben geschapen voor de coördinatie van het duurzame-ontwikkelingsbeleid. ■

MINISTER DEMOTTE EN
STAATSSECRETARIS BOUTMANS

Regering vindt samenwerking met Raad belangrijk

Op de algemene vergadering van de FRDO van 14 december 1999 onderstreepten minister Demotte en staatssecretaris Boutmans het belang van duurzame ontwikkeling voor hun beleidsterreinen - respectievelijk Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, en Ontwikkelingssamenwerking. Beide regeringsleden kondigden ook aan dat ze met de Raad willen samenwerken.

Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek Rudy Demotte stelt dat duurzame ontwikkeling voor hem - als minister van twee departementen - een zeer concrete betekenis heeft: ze kan milieubescherming, sociale harmonie en economie verzoenen. De minister hecht veel belang aan de onderzoeksprogramma's die in uitvoering zijn in het kader van het *Plan voor wetenschappelijke ondersteuning van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling*. Dat plan wordt opgesteld door de

Federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden (DWTC). Onder meer de volgende thema's komen erin aan bod: de globale verandering van milieu en klimaat, de Noordzee, Antarctica en duurzame mobiliteit. Demotte wil echter ook andere, nieuwe thema's laten onderzoeken: hernieuwbare energiebronnen, genetisch gewijzigde organismen, afvalverwerking... Hij overweegt tevens een onderzoek over de ethische kant van duurzame ontwikkeling.

Rudy Demotte, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek: "Duurzame ontwikkeling kan milieubescherming, sociale harmonie en economie verzoenen".

Op weg naar duurzame ontwikkeling?, het eerste federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling (augustus 1999), is te verkrijgen bij het Federaal Planbureau, Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel, telefoon 02 507 73 11. Het document telt 450 blz. en kost 500 frank. Het is eveneens te vinden op de website <http://www.plan.fgov.be/>.

Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking:

"In mijn politieke visie staat duurzame ontwikkeling centraal".

Minister Demotte is van plan ontmoetingen te organiseren tussen burgerverenigingen, wetenschappers en politieke beslissers. Verder wenst hij initiatieven te nemen om de maatschappelijke dienstverlening van wetenschappers sterker te waarderen in hun curriculum. Daarmee gaat hij in op een vraag van de FRDO. Ten slotte verwacht hij ook in de toekomst van de Raad adviezen en feedback te krijgen. Die kunnen, aldus de minister, bijdragen tot de doeltreffendheid van zijn beleid.

In de politieke visie van staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking Eddy Boutmans staat duurzame ontwikkeling centraal. In zijn uiteenzetting gaat Boutmans in op enkele belangrijke punten uit het ontwikkelingsbeleid. Eerst en vooral moet de tendens van het dalende volume van de ontwikkelingshulp worden omgekeerd. De begroting die hij aan het parlement heeft bezorgd, bevat bijgevolg een aanzienlijke

verhoging. In 2000 bedragen de middelen voor ontwikkelings-samenwerking 24,4 miljard frank; daarbovenop komt nog 800 miljoen voor schuldkwijtschelding. Een andere lopende taak is de hervorming van de administratie. Die moet onverwijld worden voortgezet. In de komende jaren zal ook de wet op de internationale samenwerking worden uitgevoerd. Deze wet moet onder meer een bepaalde continuïteit in het beleid verzekeren. De staatssecretaris beklemtoont verder dat België moet streven naar een grotere samenhang met het beleid van andere donerlanden, multilaterale organisaties en de instellingen van de Europese Unie. Hij onderstreept het belang van respect voor de menselijke waardigheid en van fundamentele principes als mensenrechten en duurzaamheid. Ten slotte kondigt hij aan dat hij binnenkort zijn algemene beleidsnota aan de Raad zal voorleggen en dat hij later over andere strategienota's advies zal vragen. ■

Meningsverschillen over cadmium in batterijen en over biociden

De wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen legt onder meer vast dat de FRDO over bepaalde ontwerpen van koninklijk besluit ter uitvoering van deze wet advies moet uitbrengen. Zo keurde de algemene vergadering van de Raad op 14 december 1999 vier adviezen goed over batterijen en accu's, biociden, vluchtige organische stoffen en benzine en diesel.

Het advies *batterijen en accu's* spreekt zich uit over een ontwerp-KB dat twee besluiten aanpast inzake batterijen en accu's die bepaalde gevaarlijke stoffen bevatten. Het ontwerp-KB wijzigt deze besluiten op twee belangrijke punten. Zowel het kwik- als het cadmiumgehalte van batterijen en accu's wordt sterk beperkt. De beperking van het kwik wordt opgelegd door een Europese richtlijn die een volledige harmonisatie van de wetgeving in de lidstaten beoogt. De Raad stelt vast dat de omzetting van de richtlijn in Belgisch recht correct is gebeurd.

Voor de beperking van het cadmiumgehalte bestaat er geen Europese norm. België is wel verplicht om een programma op te stellen ter vermindering van de hoeveelheid zware metalen in batterijen en accu's. De leden van de FRDO verschillen van mening over de bepaling in het ontwerp-KB die het cadmiumgehalte in accu's en batterijen beperkt. Een aantal leden, vooral uit de milieu- en ontwikkelingsorganisaties, zijn voorstander van deze beperking. Aangezien er in België geen producenten van nikkelcadmiumbatterijen zijn, menen zij dat de directe sociale en economische gevolgen hiervan te verwaarlozen zijn. Bovendien wegen voor hen de

indirecte negatieve sociale en economische gevolgen niet op tegen de duidelijke milieuvordelen. Een tweede groep leden, die vooral de werkgeversorganisaties en de energieproducenten vertegenwoordigen, is tegen de maatregel. Zij vinden dat de voorlopige resultaten van een Belgische risicoanalyse over cadmium geen voldoende basis kunnen zijn voor een beperking van het cadmiumgebruik. Een derde groep leden ten slotte, wenst zich niet ten gronde uit te spreken. Deze groep wenst eerst meer informatie, zowel over de risico's van cadmium als over de sociale en economische gevolgen van een beperking van het cadmiumgehalte in batterijen en accu's.

Ook over het ontwerp-KB over het op de markt brengen van *biociden* (bestrijdingsmiddelen voor niet-landbouwkundig gebruik) heeft de Raad een uitvoerig advies uitgebracht. Dit ontwerp zet enerzijds de Europese biocidrichtlijn om, maar neemt anderzijds ook elementen over uit het KB van 5 juni 1975, dat nog steeds van toepassing is op bestrijdingsmiddelen voor niet-landbouwkundig gebruik.

De FRDO stemt in met de hoofdlijnen van het ontwerp-KB, zeker voor de onderdelen die de

richtlijn uitvoeren. Over andere bepalingen zijn de meningen verdeeld. Een aantal leden zijn ervoor gewonnen om de specifiek voor België geldende maatregelen te verstrengen, vooral om het leefmilieu te beschermen. Andere leden menen daarentegen dat deze bepalingen moeten worden versoepeld. Zij wensen onder andere dat de administratieve procedures worden vereenvoudigd en dat België geen strengere eisen dan de andere lidstaten oplegt. Een derde groep leden vindt dat het ontwerp-KB een evenwichtige regeling heeft uitgewerkt tussen de Europese normen en de bestaande Belgische regels.

Twee kleinere adviezen gaan louter de omzetting na van Europese richtlijnen in Belgisch recht. Een Europese richtlijn beperkt de emissies van vluchtige organische stoffen, aangezien zij bijdragen tot de vorming van ozon. Het advies *vluchtige organische stoffen uit benzine* bespreekt het ontwerp-KB dat de ontwerp- en exploitatienormen voor mobiele tanks regelt, zodat de uitstoot bij de opslag en distributie vanaf terminals naar benzinestations kan worden verminderd. De betreffende Europese richtlijn is correct maar te laat omgezet. Daarom dringt de Raad er bij de federale overheid op aan om tijdig werk te maken van de omzetting van Europese milieurichtlijnen. De federale overheid zou bovendien bij de Europese Gemeenschap moeten aandringen om werk te maken van een richtlijn die de uitstoot

van vluchtige organische stoffen beperkt als auto's tanken in benzinestations.

Een andere Europese richtlijn voorziet in de invoering van twee soorten diesel en twee soorten benzine, waarbij er telkens een soort van betere kwaliteit is. Het advies *benzine en diesel* behandelt een ontwerp-KB dat twee KB's vervangt die de benamingen en de kenmerken van benzines en gasolie-diesel, het loodgehalte van benzines en het zwavelgehalte van gasolie-diesel voor wegvoertuigen regelen. Naast het feit dat de omzetting van de richtlijn getrouw is gebeurd, merkt de Raad op dat de bevoegde ministers werk zullen moeten maken van de aanpassing van de fiscale differentiatie tussen de twee soorten benzine en de twee soorten gasolie-diesel. ■

FRDO
 Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling
 Aduatokersstraat 71-75
 B-1040 Brussel
 Telefoon: +32 (0)2 743 31 50
 Fax: +32 (0)2 743 31 59
 E-mail: mail@frdo-cfdd.fgov.be
 Website: <http://www.belspo.be/frdocfdd/>

De FRDO geeft adviezen aan de Belgische federale overheid over het beleid inzake duurzame ontwikkeling. De Raad organiseert ook activiteiten om het draagvlak voor duurzame ontwikkeling te vergroten.

Gedrukt op chloorvrij gerecycleerd papier
 Verantwoordelijke uitgever: Jan De Smedt

NIEUWE PUBLICATIES

Adviezen december 1999

- Advies batterijen en accu's (14 december 1999)
- Advies over een ontwerp-KB betreffende het op de markt brengen van biociden (14 december 1999)

- Advies vluchtige organische stoffen uit benzine (14 december 1999)
- Advies benzine en diesel (14 december 1999)

U kunt deze adviezen verkrijgen op het secretariaat van de FRDO. Alle publicaties staan ook op de website van de Raad (<http://www.belspo.be/frdocfdd/>).